NÁMĚTY PRO ZŠ A SŠ

Mladí pro klima – žáci aktivními tvůrci změny ve svém místě

Propojování školy s komunitou je dobrý příklad propojení formálního a neformálního vzdělávání: děti mají výuku, jsou formálně „ve škole“ a zároveň vycházejí do komunity své obce, a tím se výuka stává neformální…

Jak pracuje s propojováním škol a komunity Středisko ekologické výchovy Sever v rámci programu Škola pro udržitelný život? V jedné části programu se žáci chopí příležitosti představit své vlastní vize i detailní projektové záměry. Je to významný okamžik propojení teorie a praxe – žáci se stávají aktivními tvůrci změn ve své obci.

Cílem aktivity, z níž představujeme ukázku, je právě propojení mezi školou a komunitou. Aktivita vytváří prostor pro otevřený dialog a žáci se tímto způsobem stávají nejen příjemci vzdělání, ale také aktivními účastníky procesu udržitelného rozvoje ve svém místě a komunitě. ▸

Připravila Eliška Hájková, Středisko ekologické výchovy Sever Horní Maršov
Foto: archiv programu Škola pro udržitelný život

ŠUŽ 20 LET
ŠKOLA PRO UDRŽITELNÝ ŽIVOT

ŠKOLA PRO UDRŽITELNÝ ŽIVOT…

… je celoroční program Střediska ekologické výchovy Sever Horní Maršov pro žáky a učitele, kteří aktivně mění své okolí, pomáhá žákům vytvářet si vztah k místu, dává žákům slovo, připravuje žáky na skutečný život, je otevřený komunitě. Přihlaste se do celoročního projektu Škola pro udržitelný život nebo kontaktujte Elišku Hájkovou, Sever, suz@ekologickavychova.cz, tel.: 734 310 966.

UKÁZKA Z METODIKY

PŘÍPRAVA NA SETKÁNÍ S KOMUNITOU A REFLEXE PO SETKÁNÍ

1 PŘÍPRAVA A ORGANIZACE SETKÁNÍ

S žáky veďte debatu o tom, jak by si představovali setkání s komunitou. Můžete se také zeptat na jejich pocity ohledně setkání. Jelikož to bývá pro žáky velká zkouška, je dobré se na ni řádně připravit.

Co je potřeba před setkáním promyslet a zařídit, na co nezapomenout? Při přípravě je vhodné si odpovědět na následující otázky

Co je cílem setkání?
- Promyslete s žáky cíl setkání a vaše očekávání.
- Co bude na programu.
- Jaký bude scénář setkání.

Kde se bude setkání konat a kdo co bude dělat?
- Je dobré si rozdělit funkce (role) mezi žáky – moderátor, kdo bude prezentovat, zajišťovat občerstvení, fotit…
- Bude se účastnit celá zapojená třída, nebo jen několik mluvčích?
- Zajistěte místnost, techniku, dokumentaci (zápis, fotky, reportáž), připravte prostor, případně připravte cedulky se jmény hostů.
  - škola (vlastní zázemí, jednodušší organizace)
  - zasedací místnost městského úřadu (může dodat větší prestiž celé akci) apod.

Koho z komunity pozveme?
- Domluvte s vedením školy termín, místo, dopředu sdělte váš plán programu.
- Promyslete, pro kolik lidí setkání bude a dle toho přizpůsobte místo.
- Promyslete, koho pozvete:
  - zástupce obce (pověřené úředníky, zástupce rady či zastupitele obce);
  - rodiče, prarodiče;
  - další učitele a žáky ze školy (dle situace);
  - zástupce místních NNO, aktivní jednotlivce, podnikatele atd.;
  - představitele spolků, sokola, hasičů, mateřského centra…;
  - místní obyvatele, kterých se může týkat obsah prezentace atd.

Co bude na pozvánce?
- termín čas (od do)
- místo
- program setkání
- kontakt

Jakým způsobem budeme vybrané zvát?
- osobní pozvání (nejúčinnější)
- pozvánka v obecním tisku
- rozesílka (roznos) pozvánek atd.

Jak zajistíme občerstvení?
- připravit občerstvení se žáky
- požádat školní kuchařky o pomoc
- požádat rodiče a prarodiče o pomoc

Co očekáváme od zúčastněných?
- Jak budeme chtít zjišťovat jejich názor. Co chceme získat za odpovědi např. od zastupitelstva (např. plány obce do budoucna, existující místní akční plán – otázky uvedeny níže)
- Jaká budou pravidla komunikace a spolupráce na setkání?
- Jakým způsobem budeme řídit případnou diskuzi. Kdo bude zodpovídat za „bezpečný“ prostor. (přece jen může být klimatická změna nebo udržitelnost kontroverzní téma)

Co s VIP hosty?
- Jaký budou mít úkol – dopředu je s ním seznámíme?
- Kdo se jim po celou dobu bude věnovat?
- Kde budou sedět, kdo je uvede na místo?
- Ověřte si, o čem budou mluvit ti, kdo chtějí na setkání mluvit.

2 PŘÍPRAVA PREZENTACÍ

Příprava prezentací může probíhat ve skupinách. Každá skupina si vybere téma prezentace, která by měla zahrnovat:
- Průběh projektu – o čem je a co je cíl a důvod. Jakými kroky jste prošli, co se dozvěděli, zajímavosti, jaké to pro vás je, co vám to přináší…
- Krátký úvod ke klimatické změně nebo udržitelnosti a proč je důležité zavádět adaptační a mitigační (preventivní) opatření na obecní úrovni.
- Představení klima mapy nebo pocitové mapy a výstupů z ní.
- Představení všech částí Místního akčního plánu pro klima nebo vize obce (plánu projektu).
- Žákům upřesníme pravidla, která určují, jak má prezentace probíhat. Mohou vypadat např. takto:
- Délka prezentace je daná – např. max. 5 minut, čas se bude měřit. Můžeme jim pomocí barevných A4 papírů během prezentace ukazovat zbývající čas (např. zelený papír znamená „Jste v polovině vašeho časového limitu na prezentaci!“, oranžový papír „Zbývá vám poslední minuta!“, červený papír „Dokončete myšlenku maximálně v posledních 3 větách!“
- Zamyslete se nad formou prezentace, cílem je, aby ostatní zaujala. Ale pozor, forma by neměla převážit nad obsahem.
- Informace prezentujte stručně a jasně.
- Do příprav prezentace se zapojí všichni členové skupiny.
- Skupiny by se měly dohodnout:
  - Jak bude prezentace vypadat (flipový papír, PowerPoint, přednes básně, text s obrázky, kombinace několika atd.), co bude obsahovat a jak si při ní žáci rozdělí role.
  - Kdo, co a (do)kdy k prezentaci přichystá na setkání s veřejností.
- Jakmile mají skupiny prezentace hotové, vyzkouší si svou prezentaci nanečisto před spolužáky. Po každé prezentaci můžeme společně se třídou krátce ocenit prezentující za konkrétní věci a dát jim co nejkonkrétnější doporučení k případné úpravě.
- Doporučujeme připravit děti i na možnost nevstřícného přístupu, negace.

3 PRŮBĚH SETKÁNÍ

Napíšeme program a další informace a vše vyvěsíme v místě setkání:
- cíl/důvod setkání;
- program včetně časového rozvrhu;
- úkoly, které se budou řešit;
- připravíme místnost pro nerušený poslech prezentací.

Setkání s komunitou – úvod
- Přivítání účastníků a představení VIP hostů (pozor na správné oslovení a pořadí představení).
- Seznámení s důvodem setkání (jen stručně, vše je pro přehlednost napsáno a vyvěšeno v místnosti):
  - čas trvání akce,
  - program,
  - organizační informace,
  - cíl a výstup setkání,
  - představení, případně doplnění pravidel diskuse a spolupráce,
  - icebreaker/ledolamka pro nastavení přátelské atmosféry.

Abyste navodili vhodnou atmosféru a pomohli se účastníkům uvolnit, připravte si pro ně sadu jednoduchých otázek, na které odpoví pouze povstáním ze židle. Příklady otázek:
- Kdo bydlí v této obci od narození, více než 20 let, 10 let, 5 let, kdo zde žije méně než 5 let?
- Kdo má/měl děti/vnoučata v naší škole?
- Kdo pracuje v naší obci? Kdo do 10 kilometrů? Kdo dále?
- Kdo dělá něco pro zlepšení životního prostředí? Něco dalšího (řekněte jedním, dvěma slovy co)?
- Kdo je zvědavý, co dnes uslyší, co se dnes bude dít?

Prezentace žáků
- Průběh projektu a proč to děláme.
- Základní informace o klimatické změně/udržitelnosti a proč je důležité zavádět adaptační a mitigační opatření na obecní úrovni.
- Představení klima mapy nebo pocitové mapy.
- Představení Místního akčního plánu pro klima nebo Vize obce.

Po skončení prezentací je vhodné pro hladký průběh setkání mít připravené otázky pro publikum, případně vytištěný dotazník.

Možné otázky pro publikum na závěr prezentace
- Jsou nějaké dotazy, je zapotřebí něco doplnit, rozuměli jste všemu?
- Dozvěděli jste se něco nového?
- Překvapilo vás něco z obsahu naší prezentace?
- Jaký je váš názor na naši vizi/plán? Chtěli by za sebe ještě něco doplnit?
- Vidíte naši obec obdobně, nebo jinak?
- Zapomněli jsme na nějakou oblast v našem městě, je něco, co jsme přehlédli?
- Zdá se vám vize realizovatelná, jsou podle vás naše návrhy proveditelné?
  - Ano – jak byste nás chtěli /mohli podpořit, co s námi chcete realizovat?
  - Ne – proč? (Zjistěte, zda je NE kategorické, nebo zda se jedná jen o dílčí nedorozumění, v případě diskuze vyznívající spíš v neprospěch vize požádejte o možnost dalšího setkání s možností obsáhlejší argumentace z obou stran.)
- Je možné náš návrh projektu projednat na zastupitelstvu?
- Je možné zahrnout naši vizi do plánu rozvoje obce?
- Víte o nějakých možných zdrojích financování našeho projektu?
- Máte nějaké návrhy k vylepšení našich záměrů?
- Jaký z uvedených nápadů vás nejvíce zaujal?
- Co by bylo pro obec nejpřínosnější realizovat?
- Koho k realizaci nebo projednání ještě přizvat?
- Nesouhlasíte s něčím?

Návrhy do dotazníku pro publikum
- Který návrh/opatření vás zaujal? Přijde vám zajímavý?
- Jaké opaření byste chtěli mít v obci zavedené?
- Co by mohlo být pro obec největším přínosem?
- Máte vy nějaké plány s tímto místem?
- Nejdeme proti nějakým záměrům obce?

Uzavření, závěr

Závěr se všemi účastníky:
- Podáme informace o tom, co se bude dále dít v projektu, a také informaci, jakým způsobem se zúčastnění budou dozvídat o našich dalších krocích či výsledku.
- Poděkujeme za účast a práci na setkání.
- Uklidíme místnost.

4 REFLEXE SETKÁNÍ

Na základě toho, jak proběhlo setkání, uděláme reflexi a vytěžíme klíčové poznatky. Bezprostředně po setkání je vhodné nechat proběhnout odfiltrování emocí a zážitků ze setkání.
- Jaké to pro tebe bylo?
- Jak jsi se při tom cítil?
- Jaké jsou vaše dojmy z prezentování, ze setkání, z celé akce?
- Co bylo příjemné, a co naopak?

Krátce se k setkání vraťte pomocí následujících otázek, protože obsahově ho budete řešit až v kroku 5 (doplnění nových informací ze setkání).

Příklady otázek, ze kterých si vyberte
- Jak setkání probíhalo?
- Je třeba vyjasnit něco, co zaznělo?
- Byly naplněny naše cíle, naše očekávání?
- Co nejdůležitějšího si ze setkání odnášíte?
- Co jsou pro vás 2 klíčové momenty setkání?
- Změnil se v něčem váš pohled na věc?
- Pomohlo vám setkání, případně v čem?
- Co vás překvapilo, co jste netušili a přijde vám to důležité?
- Vyskytly se nové problémy po našem setkání (se kterými jsme nepočítali)?
- Co vás zaskočilo?
- Překvapil vás nějaký názor přítomných?
- Jak jste se cítil ve své roli? Chtěli byste vyzkoušet i jinou roli?
- V čem kdo zazářil?
- Bylo pro vás těžké pracovat s cizími dospělými?
- Jak k vám zastupitelé přistupovali? Co se vám (ne)líbilo na jejich jednání?
- Líbilo by se vám rozhodovat o dění v obci z pozice starosty/ky, zastupitelů?
- Co se vám nejvíce líbilo, a co naopak ne?
- Jste spokojen s výsledkem?
- Co se vám povedlo a co se nepovedlo?
- Podařilo se vám odprezentovat vizi/ plán, tak jak jste chtěli?
- Jak bys to udělal příště?
- S čím nesouhlasíte?
- Máte nějaké obavy?
- Jak hodnotíte komunikaci s komunitou a samotné setkání?
- Na čem je potřeba ještě pracovat?
- Kdo z účastníků nám bude nejvíce nápomocen při realizaci?
- Co nás čeká do budoucna, abychom náš projekt úspěšně realizovali?
- Které návrhy bychom mohli realizovat?
- Napadlo vás něco nového na základě setkání?
- V čem byste s obcí mohli spolupracovat? ■

Obsah tohoto článku byl vytvořen v rámci projektu Mladí pro klima II.

Iceland Liechtenstein Norway Active citizens fund

Nadace OSF | VDV Výbor dobré vůle | Skautský institut

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.

Vydání tohoto článku bylo podpořeno v rámci projektu Podpora a rozvoj klimatického vzdělávání v rámci dlouhodobého programu MRKEV.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU

Ministerstvo životního prostředí

Státní fond životního prostředí České republiky

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z fondu Next Generation EU.